

כנסת

שילונסקי: כבוד הכנסת

הכנסת ה-12, שנבחרה השנה, לא השתנתה לטובה מקודמתה. גם אחרי שנה של פעילות פרלמנטרית, לא בלט כמעט איש מבין עשרות הח"כים החדשים, שהיו אמורים לרענן את המוסד.

האשמה העיקרית היתה בממשלת-האחדות, שעצם קיומה מרוקן מתוכן את הכנסת ואת הדמוקרטיה בכלל. שתי הסיעות הגדולות יכלו רק לעסוק במישחקים פרלמנטריים עקרים. האופוזיציה הקטנה משני הצדדים חוזה על עצמה, בעילות פוחתות, והיתה עייפה. היה נרמה שגאולה בהן ושולמות אלזני משעממות גם את עצמן, ולא נותר חידוש בהודעות של יוסי שריר ורפאל איתן. הכל היה מכני, אוטומטי, וגרוע מכל: הציבור התייחס אל מצב זה של שותפות כוללת והיעדר האופוזיציה יעילה כאל מצב נורמלי.

הכנסת התחילה את ררכה בישיבה מקיננית, שבה הפגינו אנשי השמאל נגד זקן-חבריה-הכנסת, יאיר שפרינצק, איש הסיעה החדשה של שוחרי-הטרנספר, בהנהגת רחבעם (גנ"ר) זאבי, שהפך סמן ימני אחרי גירושו של מאיר כהנא מהבית.

היזר החדש, שנבחר באותה ישיבה שעורריתית, דוב שילונסקי, עורר הרבה חששות בגלל עמדתו הלאומנית הקרב ציונית, אך הפתיע לטובה במילוי תפקידו. הוא היה הוגן ושקול. אך גם הוא לא יכול היה להעלות את רמת הבית, למרות שהבטיח. נכשלו הניסיונות להכריח את חבריה-הכנסת לכוא למישכן ולאליס-המליאה. נכשלו גם הניסיונות להנהיג דרכי ויכוח תרבותיות. יעילות ההחלטה למנוע מתכרייה-הכנסת להתערער מעסקים פרטיים, תוך ניצול מעמדם, היתה גם היא מוטת לת בספק גובר.

חוץ מזה עסקו חבריה-הכנסת, איש-איש לפי מיטב כישרונו, בפריסות עצמיות. נרמה שזהו המצב העיקרי של הפרלמנט הישראלי.

דוב שילון

לקבור את ספריו. וגרוע מכל: שטיינזלץ עצמו היכה על חסא, התנצל פומבית, הסכים לקבורת ספריו והבטיח לתקנם. מול הקנאות החרדית-אשכנזית, ניכרו השנה סימנים ראי שונים לגישה רתית אחרת, אורתודוקסית אך סובלנית יותר, שלבשה את הגלימה הספרדית. ייצג אותה הרב עובדיה יוסף, פטרונו של אישה-השנה הרב אריה דרעי. לפחות בתחום אחר — התחום הלאומי — הצטרף אליו גם הרב אליעזר שך, איש הזרם הליטאי, שהתקומם נגד התערבותו הפוליטית המאסיבית של הרב מלובאביץ בענייני המדינה.

האירוע המרכזי במחנה הדתי היה הניצחון הכביר שנחל בכחירות לכנסת — אך זה היה אירוע פוליטי-חילוני, שתוצאתו העיקרית היתה הורמת כספים נוספים למוסדות הדת.

עיתונות

קדוש: פועלת בדימונה

יתכן שהעיתונאית של השנה היתה צריכה להיות מיכל קדם. הצעירה מכארישבע הפיצה בדותה שהיונה את אש השניאה בארץ: שוועדות-ההלם של האינתיפאדה עורכות אונס קבוצתי לנשים ערביות, כעונש על כך שבעליהן עובדים בישראל. כעבור זמן הואשמה בפירוק סיפור אחר: שמפקד מייסרת בארישבע העלים עבירה נגד קרובו של איש-ציבור, תמורת טובת-ההנאה. החקירה העלתה שהמיסמים מזוייפים. פרשות אלה הטילו אור על העשבים השוטמים שגדלו בגן העיתונות: סיגנון של כאסח בלי דבקות בשום עיקרון, תחרות פרועה על סקופים שלא היו ולא נבראו, גימיקים במקום חקירות רציניות, עיתונות ללא שליחות.

את הדוגמה ההפוכה נתנה אורנה קדוש, בשורה ארוכה של כתבות. עלתה על כולן כתבה שכתבה אחרי שהלכה לעבוד כפועלת פשוטה בבית-חרושת בדימונה, שם תיעדה את גורל הפועלות השייכות לשיכבה הנמוכה ביותר של הסולם החברתי. קדוש, צעירה בת לאם יוצאת-עיראק ולאב יוצאי מארוקו, הודתה עם המשימה העיתונאית הבסיסית: לחשוף את האמת ולעורר את דעת-הקהל נגד עוולות. ובמקרה זה: נגד האבטלה.

התופעה העיקרית בתחום העיתונות היתה כשטה הכלכלי: אליה-הוון קונרד בלייק ודיוויד רדלר מקנדה ומבריטניה רכשו את ניוסלס פוסט. רוברט מוקי סודל הבריטי קנה את מחצית מעריב. אריה גנגר קנה את מחצית מניית העולם הזה. ואילו גלילה אלבין הפכה את הירחון מוניטין לערוותון, תוך קשר הדוק עם פנטהאון האמריקאי.

עיסוקת אלה הצביעו על הבסיס הכלכלי הרעוע של העיתונות החופשית, שעמדה בסוף תש"מ"ט מול סכנות חדשות ברמות הטלוויזיה הממוסחרת.

דת

שטיינזלץ: ספרים קבורים

היתה זאת פארוודיה על פרשת סלמאן רושדי, אישה-ספרות של תש"מ"ט, וגם על מעשי האינקוויזיציה הספרדית ושריפת הספרים בגרמניה הנאצית. אבל היו לכך אסוציאציות אימתניות. במקום שורפים ספרים, בסופו של דבר שרפו גם בני-אדם, ניכא הסופר הגרמני-יהודי היינריך היינה. ניתן לומר זאת גם על מקום שבו קוברים ספרים.

זה קרה השנה לספריו של הרב עדין שטיינזלץ. לא רפורמי, לא קונסרבטיבי, לא כופר-בעיקר, אלא רב אורתודוקסי, שכתב הרבה כרי להסביר את הדת לציבור החילוני. השנה, באיחור, נפל קורבן לרוח החומייניסטית, הנושבת בחוגים חרדיים מסוימים. בספריו העלה נקודות, הברורות לכל קורא תנ"ך. למשל, שאברהם איננו היה מושעבד לאשתו שרה, המיישעת שגמה לגירוש הגר וישמעאל. למשל, שרודי המלך היה לא רק גיבור לאומי, אלא גם כרבליעל. כל זה נאמר בתנ"ך עצמו, אך הועם הקדוש פגע ברב. יצאה פקודה

איטן שטיין

מישפט

פלג: לחיות באנצאר

תמר פלג היתה פסיכולוגית. לפתע, בגיל 51, החליטה שהיא יכולה לעזור לבני-אדם יותר כעורכת-דין. זה היה לפני 10 שנים. השנה היתה תמר פלג הרווח החיה של האגודה לזכויות האזרח, גוף שעמד בחזית הקירמית במאבק על זכר יות-האדם של הפלסטינים בימי האינתיפאדה.

פלג כילתה את ימיה במחנה אנצאר (קציעות), דאגה להגיש שת עתירות לבג"ץ וזכתה בכמה ניצחונות חשובים. היא סימלה את האמונה שהמישפט חייב לשרת את הצדק ולהגן על זכויות-האדם — אמונה שכבתה אצל רבים מעורכי-הדין "החשובים" בישראל, שדאגתם היחידה היתה נתונה לחשבון הבנק שלהם.

לא היו מישפטים רבים שהצטיינו בתש"מ"ט. שריהמישפטים החדש, דן מורדור, איש הימין, קנה לעצמו כבוד ואמינות כאשר עמד בפני לחציו של שריהביטחון, יצחק רבין, והגן על מערכות-המישפט גם בתקופת-האינתיפאדה. הוא גם החליט את ההחלטה האמיצה למנות את דורית בייניש לתפקיד פרקליטת-המדינה.

קרנו של היועץ המישפטי, יוסף חריש, לא עלתה השנה. תרומתו העיקרית היתה החלטתו להעמיד לדין את הסופר העיתונאי עמוס קינן, על שהתבטא בחריפות נגד השופט יצחק כנאי, שהשמיע אמירה אומללה שממנה ניתן להסיק שדם יהודי יקר מדם ערבי.

בעולם אחר חי הפרופסור אוריאל רייכמן, שניהל מאבק דו-קישוטי למען חקיקת חוקה בישראל, ואף נרד בעולם בשליחות זו.

עורך-הדין שלמה ליבליך השיג החלטה של בג"ץ, ש צימצמה בהרבה את זכות הצנזורה לפסול ידעיות על פעולות המוסד-למודיעין. אביגדר פלדמן עורר בבג"ץ שאלה עק רנוית לבני זכותו של פרקליט להיפגש עם עצירים שכירי השב"כ. שירה דונביץ, גם היא מטעם האגודה לזכויות האזרח, הגנה על זכותו של דייל אל-ענן, שתבע להכיר בחברו לחיים כבן-דוג. אמנון זיכרונני ניהל מאחורי הקלעים את מישפטו של שבתאי קלמנוביץ, שהורשע כמרגל סובייטי, ושלגני החלפתו הקרובה לתפרסמו ידיעות בעיתוני-העולם.

שידור

בוקאי: הנל דיבורים

בכלי-התיקשורת הממלכתיים נפלו השבוע כל המסכות. הם חזרו והיו מה שהיה הרדיו בראשית ימי המדינה: מכשיר ראשי-הממשלה. אז זה היה טרי קולק מטעם ראש-הממשלה של מפא"י, עכשיו זאת ליכתת ראש-הממשלה של הליכוד.

כל זמן ששלט ברשות-השידור אורי פורת, ניתן היה לזקוף הרבה מן השערוריות על-חשבון אופיו המחוספס של פורת. כאשר בא במקומו, השנה, אריה מוקל האריב והשקט, היה ברור שאין זה איש, אלא שיטה. נעלם רגשי-הבושה. הכל נעשה בגלוי ובמופגן.

הטלוויזיה הפכה בגלוי למכשיר של שטיפת-מוח. מחלקת-החדשות, שהיתה פעם פאר הדמוקרטיה הישראלית, התקפלה והפכה שיפחה של הממשלה. היא לא התיימרה כלל למסור מידע אובייקטיבי. פה ושם העו שדר אמין להשמיע ציוץ עצמאי. כל ציוץ כזה טבע בקאקופוניה הממשלתית. גם "שמאלנים" מרופלים כמו מוטי קורשנבורים דאגו לתפור את כתבותיהם כך שלא יעוררו את זעם המאפיה הימנית. אותו הדבר קרה ברדיו. מכשיר זה, שהיה פעם חופשי יותר מאשר הטלוויזיה, הפך לכלית-עמולה, כמו הרדיו הסובייטי בימי סטאלין. יומני-החדשות הפכו ביטאונים ממשלתיים, ללא דיעה אחרת וללא תיאור הצד השני. כל שדר נאמן ידע שמחכה לו פרס: שליחות בחו"ל, ואולי אף גיב ממשלתי.

במידבר המתפשט, בלט חריג אחר: התוכנית החדשה של רדיו ברקאי, הכב דיבורים. היה זה לא רדיו חי, עסיסי ותוסס, אלא גם רדיו חופשי יחסית, הוכחה לכך ששרדן אמין, בעל אישיות עצמאית, עדיין יכול להגיע לירי ביטוי גם במצב עגום זה, אם הוא מוכן להסתכן ולהזדקק.

דניאל חיים

דניאל חיים